

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága dr. Busch Béla ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Oros Csaba ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesek ellen végrendelet érvényességének megállapítása iránt a Pest Megyei Bíróságon 13.P.25.943/2005. számon folyamatban volt, majd a Fővárosi Ítéltábla 2008. április 22-én meghozott 1.Pf.21.520/2007/3. számú ítéletével befejezett perében a felperes 25. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelme folytán meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.21.520/2007/3. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesek részére - együttesen - 60.000 (Hatvanezer) forint perköltséget és külön felhívásra az államnak 379.200 (Háromszázhetvenkilencezer-kettőszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az alperesek a 2004. május 28-án elhunyt ... örökhagyó törvényes öröklésre jogosult oldalági rokonai (az I-II. rendű alperesek az örökhagyó testvérei, a III. rendű alperes az örökhagyót megelőzően elhunyt testvérének gyermeke).

A hagyatéki eljárásban eljáró közjegyző az örökhagyó 6.320.000 forint értékpapír hagyatékát ideiglenes hatállyal törvényes öröklés jogcímén az alperesek részére adta át, míg a javára szóló szóbeli végrendeletre hivatkozó felperest igénye per útján való érvényesítésére hívta fel.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy ... örökhagyó 2004. május 26-án ...-n a javára szóló érvényes szóbeli végrendeletet tett.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította és a felperest perköltség és le nem rótt eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

A megállapított tényállás szerint az örökhagyó lakhatását ...n - bérelt telepén - a felperes biztosította.

Az örökhagyó 2004. „április” - helyesen május - 26-án reggel rosszul lett, a lakásában a földön fekvő taláta ... . Ő szólt a felperesnek és áthívta édesanyját, ... Az örökhagyót felültették, felöltöztették és - miután tudták, hogy cukorbeteg - teával, a felperes által hozott levessel megetették, amitől állapota látszólag javult. A felperes hívta hozzá a házi orvost, aki helyett ... asszisztens jött ki. Várakozás közben az örökhagyó elmondta, hogy ha vele valami történne, mindenét a felperesre hagyja. ... az asszisztensnő megérkezése előtt eltávozott. Az asszisztensnő az örökhagyó vércukrát, vérnyomását ellenőrizte. Az örökhagyó kézremegéséből, féloldali elgyengüléséből, félrehúzódo szájából arra következtetett, hogy a tünetek akár agyi katasztrófa előjeleni is lehetnek, ezért az örökhagyót kórházba kell szállítani. Az örökhagyó ehhez csak rábeszélésre járult hozzá.

Nem merült fel, hogy az örökhagyó állapota olyan súlyos lenne, hogy az közeli halálával fenyegetne.

Az örökhagyót mentők szállították a ...-i Stroke Ambulanciára, ahonnan szívzöreje miatt a ... Megyei Kórház Belgyógyászati Osztályára tovább szállították. A kórházban május 27-én állapota súlyosabbá vált, majd eszméletét elveszítette és május 28-án elhunyt. Halálát vérzéses sokk okozta, amelyhez fel nem ismert vérzéses gyomorrák megbetegedése vezetett.

E tényállás alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a szóbeli végrendelet tételének a Ptk. 634. §-ában foglalt feltételei az örökhagyó kórházba szállítását megelőzően fennálltak. Az örökhagyó hirtelen jött rosszullete miatt elgyengült, kezdődő féloldali bénulása miatt beszélni ugyan tudott, de írásbeli végrendeletre nem volt lehetősége. A kórházba szállítását követő 48 órán belül meghalt, amihez korábban meg nem állapított rákos megbetegedése vezetett. 2004. május 26-án - attól függetlenül, hogy ezt a veszélyhelyzetet nem ismerte fel - az életét fenyegető rendkívüli helyzetbe került. Az örökhagyó azonban nem volt annak tudatában, hogy rosszullete közeli halálának előjele, így meg kell tennie azokat az intézkedéseket, amelyeket még életében foganatosítani kíván. Tudata nem fogta át halála lehetőségét, így rendelkezései nem minősülnek végrendeletnek.

A bíróság a Ptk. 635. § (1) bekezdésében írt alaki követelmény körében megállapította, hogy az örökhagyó a felperes és két tanú együttes jelenlétében kijelentette, hogy ha vele valami történik,

mindene a felperesé legyen. Ezt a nyilatkozatot azonban az érdekeltek csak utóbb, az örökhagyó közeli halála miatt minősítették végrendekezésnek. Az örökhagyó nem tett olyan nyilatkozatot, hogy halála esetére rendelkezne és olyat sem mondott, hogy végakaratait közölné. Nem tett „a törvény szövegével egyértelmű” olyan kijelentést, amellyel kifejezésre jutatta volna, hogy ez a szóbeli nyilatkozata az ő végrendelete.

A bíróság utalt arra is, hogy a felperes az örökhagyó szavait maga sem minősítette akkor végrendeletnek. A két tanú minden meghallgatása során egyezően adta elő, hogy a kijelentést a felperes is hallotta, viszont a felperest az I. és III. rendű alperes arról tájékoztatta, hogy az örökhagyó végrendeletet nem hagyott hátra. Vélhetően maga is akkor minősítette az örökhagyó szavait végrendeletnek, amikor az örökhagyó értékpapírjait megtalálta.

A végrendeleti tanúk vallomása is számos ellentmondást tartalmaz: először úgy nyilatkoztak, hogy a felperes hívására az orvos érkezett a helyszínre, majd előadásukat minden magyarázat nélkül megváltoztatták. Előadták azt is, hogy ... is jelen volt és az örökhagyó kijelentését ő is hallotta, majd a bíróságon azt állították, hogy nevezett nem volt jelen.

Az ítélet megváltoztatása, a keresetének való helytadás iránt a felperes fellebbezett.

A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét - annak helyes indokaira utalással - helybenhagyta és a felperest perköltség és le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte.

A fellebbezés alapján rámutatott, hogy a Ptk. 634. §-a a szóbeli végrendelet tételének feltételeit, a 635. § pedig annak alaki kellékeit határozza meg, az érvényességhez valamennyi feltételnek együttesen kell fennállnia.

A Legfelsőbb Bíróság PK 88. számú állásfoglalásának e) pontja szerint az örökhagyó nemcsak a törvény szószerinti szövegével maradéktalanul egyező, hanem azzal egyértelmű kijelentéssel is kifejezésre juttathatja, hogy szóbeli nyilatkozata az ő végrendelete.

Kifejtette, hogy a perbeli esetben sem az örökhagyó, sem a jelenlévő tanúk - és az asszisztens - sem feltételezték, hogy az örökhagyó az életét fenyegető helyzetben lenne, hanem az örökhagyó cukorbetegségéből eredő rosszullétére gyanakodtak; az örökhagyót kifejezetten rá kellett beszélni, hogy kórházba menjen.

Sem az örökhagyó, sem a jelenlévők nem gondoltak az örökhagyó esetleges halálára. A várakozás közben elhangzott a tanúk előadása szerinti mondat, de ahhoz, hogy az végintézkedésnek minősülhessen, az örökhagyónak tudatában kellett volna lennie: ő most szóbeli végrendeletet tett, akaratának erre kellett volna irányulnia és kijelentéseivel ezt kellett volna kifejeznie.

Az ügy lényeges tényállási eleme az elhangzott mondat, de az nem vizsgálható önmagában, kiragadva a környezetéből. Az eset összes körülményeit vizsgálni kell annak eldöntéséhez, hogy történt-e végrendelet. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően helyesen állapította meg, hogy az örökhagyónak hiányzott a végrendeletkezési szándéka. Ezt támasztják alá a későbbi történések is, hiszen a felperes sem értékelte az elhangzottakat azonnal végrendeletként. Erre utal, hogy amikor az örökhagyó részéről a perben értelmezésre szoruló mondat elhangzott - a tanúk egyező előadása szerint - a felperes is jelen volt. Személyes meghallgatása során a perben mégis azt adta elő, hogy csak később értesült a tanúktól a javára szóló végrendeletkezéssel.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben „a jogerős ítélet megváltoztatását és a szóbeli végrendelet érvényességének megállapítását” kérte.

Felülvizsgálati kérelme az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezése szószerinti megismétlése, kiegészítve egyetlen mondatral: „A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításaival”.

Az alperesek ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270. § (2) bekezdése alapján előterjeszthető felülvizsgálat önálló, rendkívüli perorvoslat, amelyet az érdekeltek jogszabálysértésre hivatkozással a perben hozott jogerős ítélet vagy az ügy érdekében hozott jogerős végzés ellen terjeszhetnek elő. A felülvizsgálati kérelem tárgya a jogerős ítélet, alapja annak jogszabálysértő volta.

Az önálló, rendkívüli perorvoslati jellegből következően, valamint arra figyelemmel, hogy a felülvizsgálati eljárásban a kérelem előterjesztője számára a jogi képviselő kötelező, a felülvizsgálati kérelemre a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandók azok a rendelkezések, amelyek az eljárási törvénynek a beadványok alaki kellékeire és - a perorvoslati kérelemnek megfelelően - a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt tartalmi kellékeire vonatkoznak. Abban meg kell jelölni azt a határozatot,

amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, meg kell jelölni, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja (BH 1993/774. számú eseti döntés), pontosan meg kell jelölni azt a jogszabályt, illetve annak rendelkezését, amelyet a jogerős ítélet sért (BH 2001/46. számú eseti döntés).

Egységes az ítélkezési gyakorlat abban, hogy a felülvizsgálati kérelemben a korábbi beadványok tartalmára való visszautalás, a már elbírált beadvány újbóli előterjesztése nem foghat helyt.

A felperes felülvizsgálati kérelme fellebbezése szószerinti megismétlése. Az abban foglaltakat a másodfokú bíróság az anyagi jogszabályok és az irányadó bírói gyakorlat helyes alkalmazásával elbírálta, a jogerős ítélet indokolása a felperes által előadottakra és a jogi álláspontjára megfelelően kitért. A másodfokú bíróság ítéletében foglaltakat a Legfelsőbb Bíróság megismételni nem kívánja, annak helyes indokaira a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 254. § (3) bekezdése alapján csupán visszautal.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, a Legfelsőbb Bíróság ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján az alperesek felülvizsgálati eljárási költsége és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezte a felperest.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

Budapest, 2009. április 29.

Dr. Orosz Árpád sk. a tanács elnöke, Dr. Szabó Julia sk. előadó bíró, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes sk. bíró

K.Gyné

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő